

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

RESULTATEN EINDOPBRENGSTEN NEDERLANDSE SCHOLEN IN HET BUITENLAND

(COHORT 2008-2009)

Utrecht, januari 2010

INHOUD

	Inleiding	3
1	Overzicht respons 2008/2009	4
2	Resultaten primair onderwijs	5
2.1	Dagonderwijs	5
2.2	NTC-onderwijs	6
2.3	Afstandsonderwijs	7
3	Voortgezet onderwijs	8
3.1	Dagonderwijs	8
3.2	NTC-onderwijs	9
3.3	Afstandsonderwijs	10
4	Conclusies	11

Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs is toezichthouder op het Nederlands onderwijs in het buitenland. In die hoedanigheid heeft zij in het schooljaar 2008/2009 voor de tweede keer de eindopbrengsten van Richting-1-leerlingen opgevraagd en geanalyseerd. Richting-1-leerlingen zijn leerlingen met Nederlandstalige ouders, die thuis Nederlands als voertaal hebben.

Voor het primair onderwijs betreft het de leerresultaten van leerlingen in groep 8 en voor het voortgezet onderwijs betreft het de eindexamenresultaten.

1 Overzicht respons 2008/2009

In totaal heeft 90 procent van de scholen in het buitenland gereageerd op de oproep van de inspectie om de eindopbrengsten op te sturen. Dit is een bevredigend percentage en betekent een duidelijke verbetering ten opzichte van de respons die in schooljaar 2007/2008 gehaald werd. Toen was de respons namelijk 77 procent. Een hoge respons zorgt ervoor dat de inspectie betrouwbare uitspraken kan doen over de eindopbrengsten.

10 Procent van de scholen heeft niet gereageerd. De inspectie onderzoekt wat hiervan de oorzaak is.

Tabel 1 Respons per type onderwijs in het primair en voortgezet onderwijs

Type onderwijs	Sector	Aantal verstuurd vragenlijsten	Aantal ontvangen vragenlijsten	Respons (percentage)
Dagonderwijs	primair onderwijs	25	24	96
NTC-onderwijs	primair onderwijs	178	157	88
Afstandsonderwijs	primair onderwijs	2	2	100
<hr/>				
Dagonderwijs	voortgezet onderwijs	9	8	89
NTC-onderwijs	voortgezet onderwijs	87	80	92
Afstandsonderwijs	voortgezet onderwijs	3	3	100
Totaal		304	274	90

2 Resultaten primair onderwijs

2.1 Dagonderwijs

In een aantal landen bestaan Nederlandse dagscholen voor basisonderwijs. In totaal het zijn het er 25. Deze scholen worden mede in stand gehouden door het Ministerie van Defensie, Koninklijke Shell, de Stichting Rijnlands Education Worldwide en een aantal kleine besturen.

Het onderwijs dat deze scholen verzorgen, komt overeen met het onderwijs in Nederland, maar kent ook enkele verschillen. Zo wordt op een aantal scholen het Nederlandse aanbod Nederlandse taal en rekenen gecombineerd met het Engelstalige International Primary Curriculum voor de zaakvakken. Gemiddeld verblijven leerlingen 3,5 jaar op een dagschool.

Van de 25 basisscholen hebben twintig scholen ingevuld dat ze leerlingen in groep 8 hadden. Van deze twintig scholen hebben er negentien de volledige Cito Eindtoets afgenomen. In tabel 2.1a is de score van de leerlingen op de Cito Eindtoets weergegeven¹.

Tabel 2.1a Score van de leerlingen op de Cito Eindtoets op het dagonderwijs

Cito Eindtoets	N	Gemiddelde	Standaarddeviatie	Minimum	Maximum
Standardscore	17 scholen, 198 leerlingen	536,5	4.9	522	542
Taal	18 scholen	73,4	7.6	54	82
Rekenen- wiskunde	18 scholen	73,3	12.9	36	92
Studievaardigheden	18 scholen	72,7	14.2	28	85

De gemiddelde score is 536,5. De inspectie beoordeelt deze score als voldoende. De gemiddelde percentages goede antwoorden voor taal, rekenen en studievaardigheden zijn alle 73 (afgerond). In 2008 lagen die op 75, 70 en 70.

Tabel 2.1b laat zien dat de resultaten van leerlingen op het onderdeel woordenschat relatief achterblijven. Dat heeft te maken met de dikwijls 'dubbele' taalomgeving van de leerlingen.

Tabel 2.1b. Score van de leerlingen op de Cito Eindtoets onderdelen taal op het dagonderwijs

Cito Eindtoets	N	Gemiddelde	Standaarddeviatie	Minimum	Maximum
Taal	18	73,4	7,6	54	82
Schrijven van teksten	13 ²	76,6	7,7	55	84
Spelling	13	73,8	8,8	55	83
Begrijpend lezen	13	77,8	9,5	51	87
Woordenschat	13	70,8	9,1	45	80

¹ Twee van de twintig scholen hebben percentages ingevuld bij het gemiddelde van de individuele standardscore (71 procent en 74 procent). Deze scholen zijn buiten de analyse over het gewogen gemiddelde van de individuele standardscores gelaten, maar zijn wel meegenomen met de onderdelen taal, rekenen-wiskunde en studievaardigheden. Ook is er een school die aangaf dat de percentielscores (in plaats van percentages goed) zijn ingevuld; deze school is buiten de analyses gelaten over percentage goed op taal, rekenen-wiskunde en studievaardigheden.

² Dertien van de achttien scholen hebben de gemiddelde scores gespecificeerd van de onderdelen schrijven, spelling, begrijpend lezen en woordenschat.

2.2 NTC-onderwijs

De meerderheid van Nederlandse scholen in het buitenland bestaat uit NTC-scholen. Er zijn 178 NTC-scholen voor basisonderwijs. De scholen vallen meestal onder een klein bestuur, opgericht door ouders, met slechts één of twee scholen.

Het NTC-onderwijs bestaat uit lessen in de Nederlands taal en cultuur, die gedurende ten minste drie uur per week worden gegeven. De kerndoelen van dit leergebied staan centraal in dit onderwijs. De leerlingen volgen het overige onderwijs op reguliere lokale scholen of op internationale scholen. In veel gevallen maken NTC-scholen gebruik van de gebouwen en faciliteiten van andere scholen. Leerlingen volgen het NTC-onderwijs vaak na schooltijd. Op een aantal internationale scholen gebeurt dit onder schooltijd, bijvoorbeeld als onderdeel van een Modern Language Department. Gemiddeld verblijven de leerlingen 2,5 jaar op een NTC-school.

De inspectie heeft 157 van de in totaal 178 verzonden vragenlijsten retour ontvangen (88 procent). Van de 66 scholen met Richting 1-leerlingen 3 in groep 8, nemen er vijftien de volledige Cito Eindtoets af. Zestien scholen toetsen alleen het onderdeel taal (tabel 2.2a).

Tabel 2.2a Afgenomen toetsen per NTC-school

Soort toets	Aantal scholen	Percentage scholen met R1-leerlingen
Cito Eindtoets	15	23
Alleen onderdeel taal van Cito Eindtoets	16	24
Leerlingvolgsysteem – Begrijpend lezen	38	58
Leerlingvolgsysteem – Drie-minuten-toets	24	36
Leerlingvolgsysteem – AVI	17	26
Combinaties	-	-
Cito Eindtoets en alleen taal	2	3
Cito Eindtoets en Leerlingvolgsysteemtoets(en)	9	14
Alleen taal en Leerlingvolgsysteemtoets(en)	10	15

In tabel 2.2b is de score van de leerlingen weergegeven. De tabel laat zien dat:

1. de gemiddelde score van NTC-scholen die de volledige Cito Eindtoets afnamen 536,7 is. Dat leidt tot het oordeel voldoende;
2. de gemiddelde percentages voor taal, rekenen en studievoordigheden afgerond achtereenvolgens liggen op 72, 58 en 67;
3. NTC-scholen voor het onderdeel taal vrijwel dezelfde score als de dagscholen hebben (respectievelijk 73,4 versus 72,4).

Tabel 2.2b Score van de leerlingen op NTC-scholen op de Cito Eindtoets

Cito Eindtoets	N	Gemiddelde	Standaarddeviatie	Minimum	Maximum
Standaardscore	11 scholen, 33 leerlingen	536,7	7,7	524	546
Taal	14 scholen	72,4	9,5	56	96
Rekenen-wiskunde	14 scholen	58,4	16,5	28	82
Studievoordigheden	14 scholen	67,4	22,6	26	93

3 Richting 1-leerlingen zijn leerlingen met Nederlandstalige ouders, die thuis Nederlands als voertaal hebben.

Tabel 2.2c geeft de score van de leerlingen op de verschillende taalonderdelen weer. De tabel laat zien dat de scores van NTC-leerlingen die deelnamen aan het onderdeel Taal van de Cito Eindtoets op de onderdelen spelling en woordenschat achterblijven. Deze leerlingen blijven meer achter op deze onderdelen dan leerlingen van dagscholen (zie tabel 2.1b).

De resultaten in de leergebieden schrijven van teksten en begrijpend lezen zijn goed. Mogelijk speelt hier de meertaligheid van leerlingen een positieve rol.

2.2c Score van de leerlingen op NTC-scholen po op de Cito Eindtoets onderdelen taal

Cito Eindtoets	N	Gemiddelde	Standaarddeviatie	Minimum	Maximum
Taal	14	72,4	9,5	56	96
Schrijven van teksten	4 4	77,5	6,6	70	86
Spelling	4	66,0	11,2	56	78
Begrijpend lezen	4	78,3	10,3	71	93
Woordenschat	4	66,0	10,9	52	76

2.3 Afstandsonderwijs

Afstandsonderwijs is een vorm van onderwijs waarbij leerlingen en hun ouders via e-mail en andere moderne media (elektronische leeromgeving) gebruikmaken van lesmaterialen en de instructie en begeleiding van een leraar van een instelling voor afstandsonderwijs in Nederland. Nederland telt voor het primair onderwijs twee van deze instellingen: Edufax en de Wereldschool. De gemiddelde tijd dat een leerling afstandsonderwijs volgt, is één jaar en negen maanden.

Beide afstandsinstellingen hebben respectievelijk 21 en 57 leerlingen in groep 8. Beide hebben een vragenlijst ingevuld. Eén instelling heeft de Cito Eindtoets afgenomen. Hieraan hebben dertien leerlingen deelgenomen. De andere school heeft de toets begrijpend lezen van het Cito-leerlingvolgsysteem afgenomen. Dit gebeurde bij 52 leerlingen.

Slechts een klein deel van het totaal aantal leerlingen (17 procent) heeft deelgenomen aan de Cito Eindtoets. De gemiddelde score van de leerlingen die de Cito Eindtoets maakten, was 541,2. Het gemiddelde percentage goed op taal bedroeg 80 procent, op rekenen-wiskunde 78 procent en op studievaardigheden 85 procent. De scores van deze leerlingen liggen gemiddeld boven het landelijk Nederlands gemiddelde en zijn dus goed.

Op de andere instelling hebben 52 kinderen meegedaan aan de toets begrijpend lezen van het Cito-leerlingvolgsysteem. De gemiddelde vaardigheidsscore bedroeg 70,7. Slechts drie leerlingen scoorden op niveau D, geen van de leerlingen op niveau E. De scores voor begrijpend lezen van deze groep leerlingen zijn voldoende.

4 Vier van de veertien scholen hebben de gemiddelde scores van de onderdelen schrijven, spelling, begrijpend lezen en woordenschat gespecificeerd.

3 Voortgezet onderwijs

3.1 Dagonderwijs

In een aantal landen bestaan Nederlandse scholengemeenschappen voor voortgezet onderwijs. Het zijn er in totaal negen. Deze scholen worden mede in stand gehouden door het Ministerie van Defensie, Koninklijke Shell, de Stichting Rijnlands Education Worldwide en diverse kleine besturen. Het onderwijs dat zij verzorgen komt overeen met het onderwijs in Nederland, maar kent ook enkele verschillen. De scholen voor voortgezet onderwijs in het buitenland beperken zich tot de theoretische leerweg van het vmbo, havo en vwo. Er zijn twee scholen met beroepsgerichte leerwegen. Gemiddeld verblijven leerlingen 3,5 jaar op een dagschool voor voortgezet onderwijs.

Acht van de negen scholen hebben de vragenlijst ingevuld (89 procent). Op zes van de acht scholen hebben leerlingen een examen voor Nederlandse taal gemaakt (75 procent). In het schooljaar 2008/2009 namen leerlingen van drie scholen deel aan het staatsexamen (tabel 3.1)

Tabel 3.1 Aantal deelnemers en geslaagden voor het staatsexamen per school

	Aantal leerlingen vmbo kader- beroepsgerichte leerweg	Geslaagden vmbo kader- beroepsgerichte leerweg	Aantal leerlingen vmbo theoretische leerweg	Geslaagden vmbo theoretische leerweg
School 1	-	-	1	1
School 2	4	3	10	9
School 3	1	1	-	-

	Aantal leerlingen havo	Geslaagden havo	Aantal leerlingen vwo	Aantal leerlingen vwo
School 1	1	0	1	1
School 2	5	5	11	9
School 3	-	-	-	-

De inspectie beoordeelt de slagingspercentages van de leerlingen die deelnamen aan het staatsexamen als voldoende.

Leerlingen van drie andere scholen doen geen staatsexamen, maar hebben een andere vorm van afsluiting gedaan. Het betreft acht leerlingen die respectievelijk deelnamen aan het GCSE examen Dutch en het A-level examen Dutch (AS en A2) vanwege het partnerschap met een Britse school. Twee leerlingen hebben A level examen A2 gedaan (cijfer A), twee leerlingen hebben A level examen AS gedaan (cijfer A en A⁺), vier leerlingen hebben GCSE examen gedaan (behaald: cijfer A⁺).

De inspectie beoordeelt de slagingspercentages van de leerlingen voor GCSE-afsluiting als tenminste voldoende.

3.2 NTC-onderwijs

Ook in het voortgezet onderwijs bestaat de meerderheid van Nederlandse scholen in het buitenland uit NTC-scholen. Er zijn 87 scholen voor voortgezet onderwijs. Gemiddeld verblijven leerlingen 4,5 jaar op een NTC-school. De verblijfsduur varieert sterk: van negen tot 144 maanden⁵.

Tachtig van de 87 scholen hebben de vragenlijst geretourneerd (92 procent). Van deze tachtig scholen hebben op 48 scholen leerlingen een examen voor Nederlandse taal afgelegd (60 procent). Tabel 3.2 geeft een overzicht van de resultaten die Richting 1-examenkandidaten behaalden in 2008/2009.

Tabel 3.2. Aantal NTC-scholen dat het betreffende examen aflegt

Soort examen	Aantal scholen	Percentage scholen met Richting 1-leerlingen	Aantal leerlingen	Aantal geslaagden
Staatsexamen	2	6	14	14
Staatsexamen vmbo – kaderberoepsgerichte leerweg	0	-	-	-
Staatsexamen vmbo – theoretische leerweg	1	-	1	1
Staatsexamen havo	1	-	1	1
Staatsexamen vwo	1	-	12	12
Nederlands als onderdeel van examen IB	15	47	56	52
Dutch A standard level	8	-	18	17
Dutch A high level	10	-	31	28
Dutch B standard level	2	-	3	3
Dutch B high level	3	-	4	4
Certificaat Nederlands als Vreemde Taal	13	41	37	35
Toeristische en informele taalvaardigheid	2	-	2	2
Taalvaardigheid praktische beroepen	0	-	-	-
Maatschappelijke taalvaardigheid	5	-	7	7
Professionele taalvaardigheid	2	-	2	2
Taalvaardigheid hoger onderwijs	11	-	22	22
Academische taalvaardigheid	2	-	4	2
Onderdeel Nederlands IGCSE	9	28	23	21
Dutch A standard level	3	-	5	5
Dutch A high level	5	-	12	12
Dutch B standard level	0	-	-	-
Dutch B high level	3	-	6	4

De slagingspercentages voor alle afsluitingen liggen hoog. De inspectiebeoordeling varieert van voldoende tot goed. Aangezien het hier om kleine aantallen leerlingen gaat, moet het deze constatering met de nodige omzichtigheid worden gehanteerd.

⁵ Een school gaf aan Richting 1-leerlingen te hebben, maar vulde 'nul maanden' in bij de gemiddelde verblijfsduur. Deze school is daarom niet meegenomen met de analyses met betrekking tot de verblijfsduur.

3.3 Afstandsonderwijs

Het afstandsonderwijs is een vorm van onderwijs waarbij leerlingen en hun ouders via e-mail en andere moderne media gebruik maken van lesmaterialen en de instructie en begeleiding van een leraar van een instelling voor afstandsonderwijs in Nederland. Nederland telt drie van deze instellingen: Edufax, de Wereldschool en de Stichting IBID (bovenbouw voortgezet onderwijs ten behoeve van het internationaal baccalaureaat). De gemiddelde verblijfsduur is ongeveer 1,5 jaar.

Alle drie de afstandsinstellingen vulden de vragenlijst in. Op twee van de drie scholen hebben respectievelijk zeven leerlingen en twintig leerlingen een examen voor Nederlandse taal afgelegd. Op beide afstandsinstellingen hebben de leerlingen het onderdeel Nederlands van het examen Internationaal Baccalaureaat gedaan (Dutch A1 Standard Level). Het gaat hierbij om leerlingen die dagonderwijs op een internationale school volgen, waarbij door de afstandsinstellingen het vak Nederlands wordt verzorgd.

Alle leerlingen van de twee afstandsinstellingen zijn geslaagd voor het onderdeel Nederlands van het examen Internationaal Baccalaureaat. De inspectie beoordeelt de resultaten als goed.

4 Conclusies

De respons in 2008/2009 van 90 procent is bevredigend, zeker in vergelijking met de 77 procent van 2007/2008. Deze respons is in positieve zin beïnvloed door een rappelprocedure.

Ondanks de hoge respons moeten de conclusies, gezien de geringe aantallen leerlingen per onderwijssoort, met de nodige omzichtigheid worden gehanteerd:

Dagonderwijs po	216 leerlingen
Dagonderwijs vo	34 leerlingen
NTC-scholen po	129 leerlingen
NTC-scholen vo	130 leerlingen
Afstandsonderwijs po	130 leerlingen
Afstandsonderwijs vo	27 leerlingen

De verblijfsduur van leerlingen op Nederlandse scholen in het buitenland varieert sterk. De resultaten kunnen (zowel in positieve als negatieve zin) dan ook slechts voor een deel worden toegerekend aan het onderwijs op de scholen.

Dagonderwijs po	gemiddeld ruim 3,5 jaar
Dagonderwijs vo	gemiddeld ruim 3,5 jaar
NTC-scholen po	gemiddeld 2,5 jaar
NTC-scholen vo	gemiddeld 4,5 jaar
Afstandsonderwijs po	gemiddeld 1,75 jaar
Afstandsonderwijs vo	gemiddeld 1,5 jaar

Leerlingen van dagscholen voor primair onderwijs die deelnemen aan een Cito Eindtoets scoren gemiddeld 536,5. Het inspectieoordeel is voldoende. Niet alle leerlingen van deze scholen namen deel aan de toets.

Leerlingen van NTC-scholen voor primair onderwijs die deelnemen aan een Cito Eindtoets scoren gemiddeld 536,7. Het inspectieoordeel is voldoende. Niet alle leerlingen van deze scholen namen deel aan de toets.

De leerlingen van NTC-scholen voor primair onderwijs die uitsluitend het onderdeel taal van de Cito Eindtoets afnemen, scoren op dat onderdeel 72,4. Het inspectieoordeel is voldoende. Niet alle leerlingen van deze scholen namen deel aan de toets.

De prestaties van leerlingen op dagscholen en NTC-scholen voor voortgezet onderwijs variëren van voldoende tot goed. De aantallen zijn klein en het inspectieoordeel dient dan ook met omzichtigheid gehanteerd te worden.

Datzelfde geldt ook voor afstandsinstellingen voor primair en voortgezet onderwijs: de resultaten zijn ten minste voldoende, met de kanttekening dat het om kleine aantallen gaat, hetgeen de nodige voorzichtigheid vereist bij het hanteren van de conclusies.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

2010-07 | gratis
ISBN: 978-90-8503-183-3
Postbus 51-nummer: 22BR2010G007

Exemplaren van deze publicatie zijn te downloaden op www.onderwijsinspectie.nl of
www.postbus51.nl

© Inspectie van het Onderwijs | februari 2010